

▲ Orlí pár u přehrady Skalka, vlevo výrazně větší samice.

Orel mořský hnízdí také na Chebsku

Dětmár Jäger a Petr Korelus, Česká společnost ornitologická

Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*) v České republice původně hnízdil. Poslední hnízdiště v jižních Čechách ale zanikla asi na přelomu 19. a 20. století a na jižní Moravě pak ve 20. letech 20. století. Rozhodujícím faktorem při vymizení hnízdní populace bylo soustavné pronásledování a odstřel. Od té doby pak existovala na území naší republiky pouze pravidelná zimoviště tohoto druhu. V celém Československu existovalo v poválečné době jediné hnízdiště, a to v lužních lesích Dunaje u Gabčíkova (Hudec a Černý 1977).

Díky systematické ochraně v celé Evropě se stavy orlů úspěšně zvyšovaly a i v České republice došlo k opětovnému zahnízdění. K prvnímu úspěšnému zahnízdění došlo v roce 1986 na Třeboňsku, čili

v oblasti, která byla významným zimovištěm. Stavy hnízdících párů se zde stále zvyšovaly a v roce 1993 došlo k prvnímu úspěšnému vyhnízdění i na Českolipsku (Šťastný et al. 2006) a postupně se šířil tento druh i do dalších částí republiky. První doložené hnízdění v západních Čechách bylo na Tachovsku v roce 2005 v lesní oblasti u Chodové Plané, která hraničí s chebským okresem (Řepa 2006). Na Karlovarsku bylo úspěšné hnízdění zjištěno v roce 2011 u Bochova a podle stavu hnízda lze předpokládat, že tu orlí byli již v roce 2010 (Bušek, ústní údaj).

Na Chebsku se orel mořský objevoval již řadu let na průtahu nebo při zimování, a to hlavně u řeky Ohře a u přehradních nádrží Jesenice a Skalka.

▲ Samice sedící na hnízdě.

▲ Vzrostlé mládě cvičící létání na hnízdě.
Všechny fotografie Petr Korelus.

První pozorování jednoho exempláře je z 13. 2. 1971 u řeky Ohře u Vokova. Později pak byli pozorováni jednotliví ptáci i v letním období v okolí Lužné, např. 15. 7. 2000 u rybníka Okouní (1 dospělý jedinec) a 7. 7. 2004 u rybníka Plochý (1 dospělý jedinec). Je to území, kde bylo později zjištěno i hnízdění. Zda v minulosti tento druh na Chebsku hnízdil, není známo. Palliardi (1852) pouze uvádí, že není v Čechách vzácný v oblastech s velkými rybníky u Doks a Českého Krumlova. O západních Čechách se nezmiňuje.

První hnízdění bylo na Chebsku zjištěno v roce 2010, kdy Jiří Novotný při fotografování daňků náhodou objevil orlí hnízdo v Luženském lese, tj. v lesním komplexu u rybníčních soustav u Františkových Lázní a u přehrady Skalka. Jedná se o oblast, kde byli orlí pozorováni již více let. Na této lokalitě se u hnízda orlí pár zdržoval celé letní období v roce 2010 a samice také seděla na hnízdě, pravděpodobně na vejcích. Hnízdění však nebylo úspěšné. Nebyla zjištěna žádná mláďata.

Kontroly byly prováděny pouze ze země, a tak není známo, zda byla vejce skutečně snesena. Hnízdo bylo postaveno na větvích vysokého smrku dvojáku ve výšce cca 17 m. Strom stojí v blízkosti málo používané lesní cesty, na okraji borovicového porostu, jehož vrcholy jsou zhruba v úrovni postaveného hnízda. V okolí hnízda jsou lesní porosty různověké, buď smrkové nebo borové. Pouze na jedné straně navazuje vysoký rozvolněný smrkový porost.

V roce 2011 se orlí pár objevil opět na hnízdišti a tentokrát úspěšně vyvedl jedno mládě. Aby průběh hnízdění nebyl negativně ovlivněn, byly kontroly prováděny pouze z větší vzdálenosti ze země. Není proto znám počet snesených vajec, ani počet vylíhnutých mláďat. Bylo opakovaně pozorováno, jak samice krmí mládě nebo jak ho stíní při silném slunečném svitu. Později pak bylo možné vidět samotné vzrostlé mládě na hnízdě.

V roce 2012 již nebylo hnízdo obsazeno. O příčině této skutečnosti lze pouze spekulovat. O hnízdě vědělo již více lidí včetně lesního personálu a je proto možné, že případné rušení vedlo k jeho opuštění. Orlí se však v uvedené oblasti zdržovali i v tomto roce a pravděpodobně úspěšně vyvedli mládě, ale na jiném místě. 27. září totiž byli v přítokové části přehrady Skalka pozorováni dva dospělí ptáci s mládětem. Tato trojice se zde zdržovala více dní a dokonce bylo pozorováno, jak jeden z rodičů krmí mládě. Zdá se, že pár na lokalitě zůstal a vystavěl nové hnízdo, kde vyvedl mládě.

Literatura:

- Hudec K. et Černý W. (1977): Fauna ČSSR, Ptáci II. – Academia, Praha.
- Palliardi A. A. (1852): Systematische Uebersicht der Vögel Böhmens. Leitmeritz.
- Řepa P. (2006): Hnízdění orla mořského (*Haliaeetus albicilla*) v západních Čechách. Sluka, Holýšov, 3: 31–35.
- Štastný K., Bejček V. et Hudec K. (2006): Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001–2003. – Aventinum, Praha.